Raadsvoorstel

Gemeente Westerkwartier

Onderwerp	:	Opvang Vluchtelingen Oekraïne
Zaaknummer	:	196985595
Verantwoordelijk portefeuillehouder:		Ard van der Tuuk
Bijlagen	:	geen

- **Voorgesteld besluit**

  In te stemmen met voorfinanciering van de kosten voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne tot een hoogte van € 1,5 miljoen.

- **Inhoudelijke toelichting**

  Op 1 maart hebben wij opdracht gegeven om zo snel mogelijk opvangplekken in onze gemeente te realiseren. Deze opdracht vloeit voort uit de afspraak die de burgemeesters van de Veiligheidsregio Groningen hebben gemaakt om 2000 opvangplekken te creëren voor vluchtelingen uit Oekraïne. Op dat moment bedroeg het aantal vluchtelingen meer dan 1 miljoen. Op 22 maart is dat aantal opgelopen tot ruim 3,6 miljoen. De schattingen van het totaal aantal te verwachten vluchtelingen lopen uiteen van 4 miljoen tot 7 miljoen (UNHCR).

  Inmiddels zijn wij drie weken onderweg in het realiseren van deze opgave. In dit raadsvoorstel informeren we u over het proces in deze afgelopen weken en de resultaten tot nu toe en stellen we u voor om voorfinanciering van € 1,5 miljoen beschikbaar te stellen voor het realiseren van opvang.

  Vanaf nul beginnen

  De taak waarvoor gemeenten zich gesteld zien is volledig nieuw. Een aantal gemeenten in Nederland heeft weliswaar ervaring met het realiseren van asielopvang maar de huidige situatie is anders. Normaal gesproken levert een gemeente een locatie en het sociale netwerk. Het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA) heeft dan de regie, bouwt, richt in en beheert de locatie. Dat is nu niet het geval: het COA is voor deze opgave niet in beeld. Dit hangt samen met de status van vluchtelingen uit Oekraïne. Op grond van het Associatieverdrag en de Tijdelijke Beschermingsrichtlijn van de EU verblijven vluchtelingen uit Oekraïne legaal in de Europese Unie. Daarmee vallen ze niet onder de verantwoordelijkheid van het COA. Gemeenten, en dus ook de gemeente Westerkwartier, staan aan de lat voor een volledig nieuwe opgave: het realiseren, inrichten en beheren van (grootschalige) opvanglocaties.

  Drie fasen

  De opdracht om in de Veiligheidsregio Groningen 2000 opvangplekken te realiseren maakt inmiddels onderdeel uit van een landelijke taakstelling die bij de 25 veiligheidsregio's is neergelegd. In totaal moeten 50.000 opvangplekken worden gerealiseerd. We noemen dit de tweede fase van opvang van vluchtelingen. De eerste fase, aan het begin van de oorlog in Oekraïne, bestond uit opvang van 2500 vluchtelingen door de vier grote steden. Mocht het

aantal vluchtelingen dat naar Nederland komt groter zijn dan de 50.000 door gemeenten te realiseren opvangplekken dan treedt de derde fase in werking. In dat geval neemt het Rijk de regie en wordt grootschalige opvang gerealiseerd. In de media is inmiddels gemeld dat ministeries nadenken over 'Oekrainedorpen'.

Opvanglocaties

De basis voor opvang van vluchtelingen is het voorzien in de basisbehoeften: onderdak, slaapgelegenheid, voeding en verzorgingsproducten, kleding, veiligheid, etc. Hiervoor hebben we een inventarisatie gedaan van geschikte opvangmogelijkheden, waarbij omvang, snelle beschikbaarheid en aanwezigheid van voorzieningen belangrijke criteria zijn. Om de eerste nood te ledigen hebben we begin maart met de Hayemaheerd in Oldehove afspraken kunnen maken voor tijdelijke opvang. Sinds 8 maart verblijft daar een groep van ruim 50 vluchtelingen. Inmiddels hebben we de eerste eigen locatie geopend in de voormalige basisschool De Aquarel in Sebaldeburen. Hier verblijven op dit moment 16 vluchtelingen. Ook het gebouw van het voormalige Gomaruscollege in Zuidhorn en het voormalige Christelijk Centrum Westerkwartier in Grootegast worden nu voor opvang voorbereid. Voor iedere locatie is een locatiecoördinator aangetrokken die verantwoordelijk is voor de dagelijkse gang van zaken. Ook wordt iedere locatie beveiligd.

Voorzieningen

Opvang van vluchtelingen gaat niet alleen om het verzorgen van 'bad-bed-brood' maar ook om aanvullende voorzieningen. Uitgangspunt van de overheid is opvang voor de duur van minimaal zes maanden. Voorzieningen die daarbij horen zijn onder andere (psychosociale) hulpverlening, onderwijs, registratie, leefgeld, arbeid en gezondheidszorg. Een deel van deze voorzieningen behoort tot de verantwoordelijkheid van gemeenten (hulpverlening, onderwijs, registratie en leefgeld). Voor hulpverlening wordt ons lokale netwerk ingezet, bestaande uit Sociaal Werk De Schans, Vluchtelingenwerk en waar nodig de zwaardere zorg. Onderwijs wordt geboden door bestaande onderwijspartners. Zo wordt op de Jan Kuipersschool in Grootegast les gegeven aan Oekraïense kinderen, kunnen kinderen in het VO zich aanmelden voor de internationale schakelklas (ISK) in Groningen en ook peuteropvang is geregeld. Voor het middelbaar en hoger onderwijs zijn naar verluidt regelingen in de maak. Alle vluchtelingen zijn geregistreerd en inschrijving in de BRP is opgestart. Ook de gezondheidszorg is geregeld: huisartsen en tandartsen kunnen gemaakte kosten declareren via het CAK. Om werken mogelijk te maken wordt door het Rijk met spoed een AMvB uitgewerkt.

Particuliere opvang en andere initiatieven

Nederland en ook het Westerkwartier komt in beweging voor Oekraïense vluchtelingen en dat waarderen we zeer. Er zijn momenteel ruim 30.000 particuliere opvangplekken in Nederland bekend. Hiervoor zijn een aantal organisaties actief. De grootste daarvan is TakecareBnB die samen met andere samenwerkende hulporganisaties via www.nederlandvoorvluchtelingen.nl voor registratie en screening van opvangplaatsen zorgt. De matching van vraag en aanbod wordt momenteel nog uitgewerkt. Als Groninger gemeenten hebben we afgesproken particulieren die Oekraïners willen opvangen te verwijzen naar deze website. Daarnaast zijn er tal van andere initiatieven, zoals het inzamelen van spullen of het willen helpen met begeleiding, onderwijs, dagbesteding, etc.

Voor die initiatieven hebben we Sociaal Werk De Schans gevraagd om als coördinatiepunt op te treden.

Budget en dekking

Voor het realiseren van opvangplekken en voorzieningen is geld nodig. Het Rijk heeft de toezegging aan gemeenten gedaan de kosten van opvang integraal te vergoeden. Deze toezegging wordt momenteel uitgewerkt. Tegen deze achtergrond is voorfinanciering van uw raad nodig om de kosten die al zijn en nog worden gemaakt voorlopig te dekken.

Voorop gesteld zij dat we momenteel nog niet in staat zijn een compleet en gedetailleerd financieel beeld te geven van de kosten die met opvang en voorzieningen gemoeid zijn. We doen dit als gemeenten voor het eerst, er zijn geen normbedragen en benchmarks beschikbaar en de situatie is nog te dynamisch. We geven daarom een grove indicatie van de kosten voor de eerste drie maanden en verantwoorden achteraf de daadwerkelijk gemaakte kosten.

Kosten waar u aan moet denken bestaan uit eenmalige en (maandelijks) terugkerende kosten:

<u>Eenmalige kosten</u>

- Verbouwingskosten
- Terreininrichting
- Voorzieningen zoals sanitair, kookgelegenheid, bedden, beddengoed, meubels, overige inrichting, wifi
- Opvang door het Rode Kruis
- Voorzieningen voor locatiemanagement en medewerkers

<u>Terugkerende kosten</u>

- Huur / gebruiksvergoeding
- Energie
- Tv en internet
- Beveiliging
- Locatiebeheer
- Leefgeld voor vluchtelingen
- Maaltijdvoorziening
- Noodzakelijke kosten van bestaan (boodschappen, verzorgingsproducten, etc)
- Medische kosten
- (Vervangende) inhuur

De hoogte van deze kosten verschilt per locatie. Dit is mede afhankelijk van wat de samenleving zelf verzorgt (bijvoorbeeld meubels, speelgoed, etc) en wat er op dat moment nodig is voor een goede opvang. We brengen momenteel de kosten voor de eerste twee locaties in beeld (Hayemaheerd en Aquarel). Zo zijn er al kosten gemaakt voor de inrichting van de Aquarel, het aanstellen van een locatiecoördinator, beveiliging, het onderbrengen in de Hayemaheerd, etc.

Voor een goede uitvoering van het project is een projectteam samengesteld, bestaande uit vertegenwoordigers van de relevante onderdelen van de organisatie, variërend van OOV en sociaal domein tot vastgoed en economie. Deze medewerkers besteden het grootste deel van hun tijd aan het project en zijn daardoor (nagenoeg) niet meer inzetbaar voor reguliere taken. Dat zal de komende maanden ook het geval blijven, zo is de inschatting voor dit moment. De werklast van deze medewerkers wordt waar mogelijk herverdeeld en opnieuw geprioriteerd. Voor een aantal medewerkers is vervangende inhuur echter noodzakelijk voor de komende periode. Ook deze personele kosten worden door het Rijk vergoed.

Daar bovenop komen de kosten voor locatiebeheer/locatiemanagement: een coördinator die het eerste aanspreekpunt is voor alle bij een locatie betrokken partijen. Deze medewerkers hebben we als gemeente niet in dienst en hiervoor is dus inhuur nodig voor in ieder geval de komende zes maanden.

De geschatte kosten voor de maanden maart en april zien er als volgt uit

- Hayemaheerd: € 100.000
- Beveiliging: € 65.000
- Verbouwingskosten: € 30.000
- Inventaris: € 25.000
- Locatiemanagement: € 30.000
- Vervangende inhuur: € 100.000

Daarmee hebben we reeds naar schatting € 350.000 aan kosten gemaakt. Met de kennis van nu hebben we de komende maanden in ieder geval € 1,5 miljoen ruimte nodig om stappen te kunnen zetten. We adviseren u dan ook om hiervoor voorfinanciering beschikbaar te stellen. We hebben een administratie ingericht om de gemaakte kosten en uren inzichtelijk te registeren en daarover achteraf verantwoording af te leggen. Deze verantwoording vindt plaats bij de bestuursrapportage en jaarrekening.

het college van burgemeester en wethouders

A. van der Tuuk, burgemeester A. Schulting, secretaris

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Westerkwartier,

Gelezen het voorstel Opvang Vluchtelingen Oekraïne van 23 maart 2022,

Besluit:

In te stemmen met voorfinanciering van de kosten voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne tot een hoogte van € 1,5 miljoen.

Aldus besloten in de openbare vergadering
van de raad van de gemeente Westerkwartier,
d.d. 29 maart 2022.

A. van der Tuuk
Voorzitter

J.L. de Jong
Griffier